

KOKEMUS- ASIAANTUNTIJAT TULIVAT SAIRAALOIHIN

– Tämä on mielenkiintoinen ja hedelmällinen yhteistyömuoto, päivystysalueen ylilääkäri Johanna Tuukkanen Keski-Suomen keskussairaalasta sanoo. >

TEKSTI ANNE SEPPÄNEN KUVAT TOMMI ANTTONEN JA SAMI PERTILÄ

Päivystysalueen ylilääkäri Johanna Tuukkanen suhtautui kokemusasiantuntijoihin yhteistyön alkaessa epäillen.
– En ollut varma hankkeen onnistumisesta, mutta kaikki meni hyvin, hän sanoo nyt.

Kun kokemusasiantuntija havainnoi päivystyksen toimintaa, voi syntyä uusia ajatuksia toiminnan kehittämiseksi. Kuvat ovat Malmin sairaalan päivystyksestä Helsingistä.

Kun Keski-Suomen keskussaira-
aalassa haluttiin tietää, miltä
päivystyksen prosessi tuntuu
potilaan näkökulmasta, tietoa
päättiin hankkia kokemusasiantuntijoiden avulla.

Koulutetut kokemusasiantuntijat seurasi-
vat useiden viikkojen ajan päivystyk-
sen toimintaa ja yksittäisiä potilaita.

– Saamamme tieto oli aivan erityyppistä kuin virallisten palautekanavien kautta kerätty, päivystysalueen ylilääkäri, toimialueen johtaja **Johanna Tuukkanen** kertoo.

Havainnot toivat muutoksia päivystyksen toimintaan. Nyt päivystyksen infotauluilla kerrotaan esimerkiksi, miksei päivystyksestä saa ruokaa, miten kanttiini on auki ja miksi kaikilta kysytään alkoholinkäytöstä.

Yllätyksenä tuli se, kuinka yksinäiseksi ja turvattomaksi potilaat tunsivat olonsa päivystyksessä. Tämä otettiin huomioon toimintamallia uudistet-

taessa. Nyt henkilökunta on sijoitettu lähemmäs potilaita.

– Emme olleet ymmärtäneet potilaidemme hätää. Henkilökunta työskenteli omilla tiloissaan, eivätkä potilaat aina tieneet, että hoitajat kyllä tarkkailivat heitä, kertoo Tuukkanen.

Yhteistyön alkaessa vuonna 2015 Tuukkanen suhtautui kokemusasiantuntijoihin epäillen.

– Päivystys on erittäin haasteellinen toimintaympäristö. En ollut varma hankkeen onnistumisesta, mutta kaikki meni hyvin.

– Tämä on mielenkiintoinen ja hedelmällinen yhteistyömuoto, jos tavoitteena on oman toiminnan kehittäminen potilaskeskeisemmäksi.

KOKEMUSASiantuntijalle Ohjattavat Valitsee Lääkäri

TYKS:n neurotoimialueen aivovammapoliklinikalla potilaita on jo jonkin aikaa ohjattu aivovamman saaneen kokemus-

HUS KOULUTTAA SATOJA

Koulutettujen kokemusasiantuntijoiden käyttö terveydenhuollossa lisääntyy. Toiminta on alkanut päihde- ja mielen-tervetyön parista ja laajentunut somaattiselle puolelle.

Koulutusta tarjoavat monet tahot, esimerkiksi sairaanhoitopiirit, kansalaisopistot ja potilasjärjestöt. Koulutuskenttä on kirjava, ja koulutuksen sisältö vaihtelee.

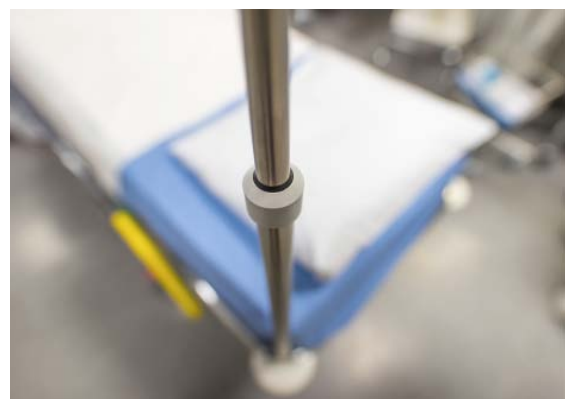
Kokemusasiantuntija voi pitää vertaistukea antavaa vastaanottoa, toimia ammatillaisen työparina ryhmänvetäjänä, havainnoida terveydenhuollon yksikön toimintaa, olla mukana työryhmissä tai kertoa omista kokemuksistaan. Työstä maksetaan palkkio.

Esimerkiksi HUS on kouluttanut laajasti kokemusasiantuntijoita ja asiakasraatilaista. Kokemuseräistä tietoa halutaan hyödyntää yhä enemmän. Taustalla on lainsäädäntö. Muun muassa laki potilaan asemasta ja oikeuksista edellyttää potilaan näkemyksen kuulemistä.

– On tärkeää saada palveluja käyttävien ihmisten ääni kuuluviin. Potilaslähtöisestä hoitokulttuurista hyötyvät sekä potilaat että palvelujen tarjoaja. HUS:ssa tulee olemaan jatkossa käytössä noin 350 kokemusasiantuntijaa ja asiakasraatilaista, kertoo projektinjohtaja Heli Bäckmand HUS-yhtymähallinnosta.

”HUS:ssa tulee olemaan noin 350 kokemusasiantuntijaa ja asiakasraatilaista.”

HELI BÄCKMAND

*”Jollekin sama
diagnoosi aiheuttaa
työkyyttömyyden,
toiselle ei.”*

JANNE LÄHDESMÄKI

asiantuntijan vastaanotolle.

Käynneissä ei ole kyse hoidosta tai diagnostiikasta, vaan vertaistuesta.

– Tässä on minusta pelkkää saavutettavaa, neurologi **Janne Lähdesmäki** näkee.

– Ihmisten sairaudestaan kokemassa haitassa on valtava vaihtelu, johon lääkärin vastaanotolla on vaikea vaikuttaa. Jollekin sama diagnoosi aiheuttaa työkyyttömyyden, toiselle ei. Jos tähän voidaan tuoda jotain uutta, se on kokeilemisen arvoista, Lähdesmäki pohtii.

Lääkärit valitsevat kokemusasiantuntijan vastaanotolle ohjattavat potilaat. Potilaiden kokemukset ovat olleet myönteisiä. ●

ENNAKKOLUULOT OVAT VÄHENTYNEET

Kokemusasiantuntijan tehtävä on olla tulkkina potilaan ja ammattilaisten välillä. Kokemusasiantuntija myös viestittää potilaalle, että sairauden kanssa voi selvitä arjessa.

Näin kuvaa pitkään kokemusasiantuntijana toiminut Annuikka Harjula Jyväskylästä.

– Kokemusasiantuntija ei koskaan puutu potilaan hoitoon, hän korostaa.

Kroonista väsymysoireyhtymää ja migreeniä sairastava Harjula kävi kahdeksan kuukauden mittaisen kokemusasiantuntijakoulutuksen vuonna 2013.

Seuraavana vuonna hän työllistyi Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin ensimmäiseksi kokemusasiantuntijaksi. Työjaksoja on ehtinyt sen jälkeen olla useita.

Kokemusasiantuntijana hän on muun muassa osallistunut erilaisiin työryhmiin, arvioinut ja kehittänyt potilasohjausmateriaaleja, havainnoinut potilaiden kokemuksia eri yksiköissä ja raportoinut niistä.

Alussa osa lääkäreistä tuntui suhtautuvan kokemusasiantuntijoihin varoen. Ennakkoluulojakin oli.

– He ehkä miettivät, että kyllä sairaalassa tiedetään, mitä potilaat tarvitsevat.

Ajan myötä toiminta on tullut tutummaksi.

– Nyt ymmärretään, että olemme kaikki potilaan asialla.